

Pääkirjoitus 8.6.2011

Tavataan Turussa!

MIELENKIINTOINEN KULTTUURIKIMARA ODOTTAA Euroopan kulttuuripääkaupunki Turussa Karjalaisilla kesäpäivillä. Löytyy historiaa, huumoria ja hengellistä ohjelmaa, laulua, urheilua ja markkinahumua. Takasivulla on päivien runsas ohjelma. Toivon, että mahdollisimman moni lukija perheineen, ystävineen saapuu lukijatapaamiseen Henrikin kirkon seurakuntasalille. Tavataan ja vaihdetaan kuulumisia. Kuuntelen herkäällä korvalla ja otan ylös toiveitanne ja ajatuksianne lehteen liittyen. Myös aineistoa lehteä ja kyläkirjoja varten saa tilaisuuteen tuoda. Rovasti Jouko Rätty avaa tilaisuuden ja yhdistykset kertovat uusimmat kuulumisensa.

Kesäjuhlien teema **KULTTUURIEN KOHTAAMISIA** näkyy myös tässä lehdessä, jossa saamme lukijoidemme kertomuksissa ja haastatteluissa kosketuspintaa kohtaamisista niin heimorajojen yli kuin ulkomaisten kulttuurienkin parista.

MAILMANKIRJALLISUUDEN KLASSIKOIDEN JOUKOSSA on kaikenikäisille tarkoitettu kertomus Pikku prinssi, jonka ranskalainen kirjoittaja Antoine de Saint-Exupéry kuoli lentäjänä maailmansodassa. Kirjassa on useita viisauksia, mutta valitsen niistä tällä kertaa kotiseutretkien aattona tämän:

Kiviröykkiö lakkaa olemasta kiviröykkiö sillä hetkellä, kun sitä tarkastelee ihminen, jolla on sisimmässään kuva katedraalista.

SIELLÄ KOTI-KARJALASSA käytämme tai tarvitsemme näitä kirjailija-lentäjän silmälaseja. Kivet ja kadonneet polut heräävät eloon, kun saamme jakaa muistoja ja kuulla kertomuksia entisistä sukujemme kotikylistä.

Sydämellisesti tervetuloa

Turkuun lukijatapaamiseen ja lukijamatkalle Lahdenpohjaan – iloiseen yhdessäoloon!

Tea Itkonen
ystävällisesti palveluksessanne

Voit tilata lehden joko kesto- tai vuositilauksena, mutta myös yksittäisen irtonumeron, jos kiinnostut jostakin erityisestä artikkelista.

Lehden 2011/03 artikkelit:

s. 1
• Karjalan Liiton puheenjohtajisto uusiutui/A Kaartinen
• Jaakkimalaisia palkittiin

s. 2
• hartauskirjoitus /rovasti Lauri Oinonen
• kolumni /Lisa Beauvilain
• Veteraanitapaamisia/AK

s. 3
• Lumivaara-juhlat / Perinnetyö innostaa lumivaaralaisia
• Seppo Rapo on Vuoden Lumivaaralainen
• Suur-Jaakkimalaiset risteilivät Tallinnaan
• Suur-Jaakkimalaiset palkittiin

s. 4
• Arja Jenkins viihtyy ystävätilisessä Yorkshirissä/ti

s. 5
• Koivut parvekkeella tuovat juhannuksen Faluniin/Hilikka Norrback/ti
• Tiinan tuumailuja: Junantuoma ¾-karjalainen

s. 6
• Murremaistiainen/Kurkijoki/Veikko Siira
• Raamisahalla 1950-luvun Ruotsissa/Teuvo Pakkanen

• Lumivaaralainen ja jaakkimalainen kirjakimara/ti

s. 7
• Mummolla on hautakivi / Pekka Puputti
• Muistojeni maisema /Reino Halonen
• Parempi tyhjillään/ Airi Ruokonen
• Keväällä Vienan Karjalassa/ Leo Malinen

s. 8-9
• Kansanedustaja Antti Halonen/ Irja Bergman
• Ei tähkätöntä helluntaita eikä heilimätöntä juhannusta/Reino Halonen

s. 10-11
• Irja Ahokas viihtyy monikansallisessa menossa/ti
• Aarne Ahokas - Tukkirahdin ajaja äärivoimilla/AK
• Laulu Pätärilästä/ A Ahokas
• Lumivaaramuseon aarteita/ Leo Malinen

s. 12
Walo Pakkanen tekee sen, mitä tarvitaan/ti

s. 13
Karjalaiset kulttuurit lyövät kättä Petroskoissa/ Leo Malinen

Karjalan liiton puheenjohtajisto uusiutui



KUVA KARJALA-LEHTI/PÄIVI PARJANEN

Aarno Kaartinen

Karjalan Liiton liittokokouksessa Helsingissä 14.5.2011 uusiutui puheenjohtajisto. Jo 16 vuotta Karjalan Liittoa johtanut YTM Markku Laukkanen luopui puheenjohtajan tehtävästä.

Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin kansanedustaja Marjo Matikainen-Kallström.

Kokous pidettiin totuttuun tapaan Karjalatalon juhlasalissa joka täyttyi pääasiassa kokouksen osanottajista.

Karjalan Liiton hallituksen puheenjohtaja **Markku**

Laukkanen kertoi jo avauspuheessaan sen mitä onnasteltiin. Kuluneet kuusitoista vuotta puheenjohtajana ovat olleet työn täyteisiä, mutta samalla antoisia ja nyt oli aika astua syrjään.

UUDEN PUHEENJOHTAJAN VALINTA sujui odotetusti. Uusi viipurilaisjuurinen puheenjohtaja **Marjo Matikainen-Kallström** on ollut Karjalan Liiton hallituksen II varapuheenjohtaja vuodesta 2008 alkaen ja sitä ennen valtuustossa kolmen vuoden ajan. Ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi valittiin talousneuvos, ex-kansanedustaja **Maija-Liisa Lindqvist** (kuvassa vas.) ja suunnittelija, Hyvinkään Karjala-seuran puheenjohtaja **Eevaliisa Kurki** (oik.)

Liittovaltuuston puheenjohtajana jatkaa ministeri **Matti Puhakka**. Ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi

valittiin Oulusta kansanedustaja **Esko Kurvinen**, jonka juuret ovat Lumivaaran Huhtervun kylän Karpan talon Kaartisissa. Toiseksi varapuheenjohtajaksi valittiin hieinan yllättäen kansanedustaja **Antti Kaikkonen** Tuusulan Kellokoskelta. Hänen juurensa ovat VPI. Pyhäjärvellä.

KARJALA GAALASSA arvokkaimmat Pro Carelia -ansiomerkit annettiin ansaitusti kahdelle Karjala-aiheiden tutkijalle ja luennoitsijalle, dosentti **Silvo Hietaselle** ja dosentti **Pirkko Sallinen-Gimplle**. Silvo Hietanen on tutkinut sotahistoriaa ja siirtoväen asutusta. Parhailaan hänellä on tekeillä tutkimus jaakkimalaisen **Veikko Vennamon** asutustoiminnasta ja -politiikasta.

Markku Laukkanen kutsuttiin Liiton Kunniapuheenjohtajaksi.

Jaakkimalaisia palkittiin



KUVAT TEUVO SINERKARI

Piirakkamestari Anja Kallio.

Anja Kallio s. Uimonen lähti Karjala-galaan suoraan Keravan Karjalaisten 65-vuotisjuhlista, jonne hän on piirakoita nyt viimeksi suuressa

mittakaavassa leiponut. Seura käynnistettiin tauon jälkeen neljä vuotta sitten. Anja Kallio on ollut alusta alkaen mukana toiminnassa.

Suur-Jaakkimalaisissa Anja Kallio on toiminut jo 1970-luvun puolivälistä alkaen. Hän oli yhdistyksen pitkäaikainen naistoimikunnan puheenjohtaja ja pitojen pääemäntä.

– Meillä on ollut aina mahattava jaakkimalaisemäntätiimi. On ollut hauskaa järjestää lukuisin juhlien ja pitojen tarjoilut ja piirakoita on tullut toden totta tehtyä niin talkoilla kuin yksinkin. Vähintään kerran viikossa piirakoita tulee leivottua. Kotona

Karjalassa äiti leipoi piirakoita joka lauantaia.

Kallio on syntynyt Metsämiklin kylässä ja järjestänyt myös lukuisat kotiseutumattkat kotikylille.

Miklissä syntynyt **Raimo Uimonen** sai Karjalan Liiton kultaisen ansiomerkin. Hän toimi Kauhajoen karjalaisten johtokunnassa 40 vuoden ajan, joista puolet taloudenhoitajana. Uimonen on edelleen Jaakkima-Säätiön hallituksen jäsen.

– Kauhajoella pidettiin aikanaan tupailtoja ja niistä se kiinnostus karjalaistointaan lähti. Oli hienoa saada



Raimo Uimonen Kauhajoelta ja kultainen merkki.

tunnustus pitkästä työstä. Nyt parasta ovat tapaamiset ja haastelu.

Seppo Rapo on Vuoden Lumivaaralainen 2011

Lumivaaralaiset yhteisöt palkitsivat vaasalaisen koneautomaatioinsinööri Seppo Rapon Vuoden Lumivaaralaisena 2011.

Jokainen, joka on internetistä tietoa Karjalasta keränkin etsinyt, tietää kyllä, mistä syystä ja ansioista.

Rapon ideoima ja kokoama **Luovutettu Karjala** -sivusto on jo ollut varsinainen tietopankki, mutta se ei Seppo Rapoa vielä pysäyttänyt! Rapo on perustanut alueemme kunnille omat sivustonsa: **lumivaara.org**, **jaakkima.org** ja **lahdenpohja.org**. Näille sivuille on koottu tietoa ja valokuvia menneestä ja nykyisyydestä.

Rapo on käynnistänyt myös Karjala-aiheisen nettietokirjatyön **Karjalatietosanakirjan**, jota lukijat voivat täydentää artikkeleilla, kuvilla ja muulla tietopohjaisella aineistolla. Uusimpana sovelluksena on **Luovutetun Karjalan murresanakirja**.

Kuinka kaikki alkoikaan?

– Olin Karjalan Liiton valtuustossa ja hallituksessa jäsenenä ja esitin useaan kertaan, että otettaisiin käyttöön nykysteknikka Karjala-aiheisen tiedon hallintaan. Ajatusta varmasti kannatettiin, mutta hanketta ei syntynyt. Kun minulla sitten oli työni puolesta ollut mahdollisuus oppia yleensä sivustoja toteuttamaan, päätin 1999 ruveta rakentamaan **luovutet-tukarjala.fi** -sivustoa talvisodan 60-vuotismuistovuonna.

Nyt sivuilla on käyntejä 10000–20000 kuukaudessa. Keväisin, ehkä kotiseutumattsojen suunnitteluvaiheessa, sivuilla käydään tiuhaan ja toinen tyyppillinen käyntihui-

pentuma ajoittuu juhlapäivihin.

Karjala-tietosanakirjahankkeen tavoitteena on koota yhteen paikkaan kaikki tieto Karjalasta.

– Sinne voivat myös sukujapitäjäseurat rakentaa omat sivunsa veloituksetta.

Murteet ovat kiehtoneet Seppoa aina ja nyt hänen perustamaansa murresanakirjaan on mahdollista tallentaa koko ajan katoavaa karjalaista sanastoa ja sutkauksia.

– Noin 10-15 henkeä syöttävät tällä hetkellä omien alueittensa murresanokirjaan. Toivon lisää syöttäjiä.

Seppo Rapo on perustanut Lumivaaran, Jaakkiman ja Lahdenpohjan sivustot myös facebookiin. /ti

KUVA SEPPO RAPO



Oletko sinä jo tutustunut Karjalatietokirjan tai murresanakirjan sivuihin ja miettinyt, minkä tiedon voisit ehkä sivustolle lisätä? Käyttö on helppoa, kannustaa Seppo Rapo.

Suku- ja pitäjäseurat huom!

Karjala-tietokirjaan voi luoda kotisivun veloituksetta

luovutettukarjala.fi
lumivaara.org
jaakkima.org
lahdenpohja.org



Koivut parvekkeella tuovat juhannuksen Falunissa

Teksti **Tea Itkonen**
Kuva **Hilkka Norrback**

Falunin punamultaväriä siveltiin aikanaan myös jaakkimalaisten rakennusten pintaan, mutta falunilaiset ovat saaneet ompeluoppia Jaakkiman Meriän kylässä syntyneeltä Horttanan Hilkalta.

Hilkka Norrback on syntynyt 1925 Merjän kylässä Jaakkimassa. Hänen lapsuutensa perheessä oli seitsemän henkeä. Hilkka syntyi perheeseen kuopukseksi ja neljän veljen, Ernesti, Eino ja kaksospoikien Elis ja Arvi pikkusiskoksi. Vuonna 1926 äiti **Maria** jäi leskeksi viiden lapsen kanssa. Lasten elättämiseksi äiti siivosi kyläkoulua ja huolehti sen lämmityksestä. Aamuisin uunien lämmityksessä auttoivat lapset.

Jatkosodan jälkeen Hilkka avioitui sodasta palanneen Pirttikylän pojan kanssa 1946 ja jäi kylään, kun hänen muu perheensä asettui Kauhajoelle.

– Täysin ruotsinkielisessä kylässä oli pakko oppia ruotsia. Kun Vaasan lehdessä kirjoitettiin, että Ruotsi tarvitsee työvoimaa, lähti miehensä ensi Skåneen sokerijuurikas-pelloille. Palattuuan syksyllä kotiin hän kertoi kuinka kaunista siellä oli ollut ja



ehdotti, että muuttaisimme koko perhe Ruotsiin.

Mies lähti edeltä Avestaan rautatehtaalte töihin ja Hilkka jäi vielä vuodeksi kotiin kahden lapsen Svenin ja Allannin kanssa.

– Avestassa asuin ensimmäiset 30 vuotta ja vuonna 1980 muutin Faluniin. Lapseni asuvat Avestassa. Lastenlapsia minulla on 12.

– Kun tulimme tänne uuteen maahan, meitä tuli samaan aikaan oikein monta sieltä Suomesta ja olimme yhteyksissä keskenämme.

Siinä vierähti useita vuosia ennen kuin tuli tutuksi paikallisasukkaiden kanssa, kertoo Hilkka.

Hilkka omistautui aluksi perheelleen ja lastenhoidolle. Hän on kuitenkin työskennellyt ompelijana 50 vuoden ajan. Oman ompelutyön ohella hän opetti toisiakin ompelemaan lukuisilla kursseilla 15 vuoden aikana.

– Olen ommellut kaikkea, mitä yleensä voi ommella. Tietysti pidin ensin oman perheeni vaatteissa, mutta olen ommellut mm. kansal-

Artikkelit kokonaisuudessaan vain sanomalehdessä.

lispukuja. Erityisesti muistuu mieleeni Metsänhoitokoululle toimitettu suuri metsästysliivitilaus, jolloin ompelin liiveihin vihreät etukappaleet ja punaiset takaosat. Napit ompelin kaikki käsin ja niitä oli yhteensä 575 kappaletta!

Keväällä Hilkka Norrbackin ajatukset suuntautuvat pihalle ja siirtolapuutarhaan, heräävän luonnon ihmeisiin.

– Minulla on puutarha, jota olen hoitanut ja vaalinnut jo 27 vuoden ajan. Alueella on yli 100 mökkiä ja lisäksi palttoja. Mökkini on lämmitettävä, joten voin olla siellä aina halutessani. Lisärakennuksessa on pergola.

– Puutarhassani viljelen mm. perunoita, porkkanoita ja sipulia. Minulla on myös vadelmia ja muita marjapensaita. Viime kesänä oli mah-tava vadelmavuosi, sain puskistani 120 litraa vadelmia. Lapset ja lastenlapset käyvät myös poimimassa marjoja puutarhassani.

Ruusut ja perennat ovat Hilkan suosikkikukkia. Haastattelun aikaan vapun alla puutarhassa kukkivat pääsiäisilijlat. Hilkka oli tullut kotiin käymään katsoakseen suoraan tv-lähetystä Ison-Britannian kuninkaallisista häistä.

Rakkaimpia kotikylän muistoja ovat jäiden lähtö järvestä (Merjän lammesta) ja juhannuskoivut.

Mielenkiintoinen artikkeli kokonaisuudessaan vain sanomalehdessä.

Antti Halonen – Laatokan Karjalan ääni eduskunnassa

Teksti **Irja Bergman**, Raasepori

Antti Halonen, Jaakkiman Miklistä, eli 1885–1942. Kansanedustajana hän toimi 1930–1942. Hän kuoli kesken työtään sydänhalvaukseen 5.7.1942 Viipurissa 57-vuotiaana.

Vanhin veljeni Erkki Bergman, joka poikasena paljon oleskeli Halosilla, muistaa enon leppoosana hyväntuulisenä ja leikkisänä, vanhempien pyöreähäkkinä, keskikoisena miehenä. Helsingistä tultuaan hän lähti metsälle jänisjahtiin Ristiniemen saloil-le. Koiran nimi oli Tella, kertoi äitini. Antti-enon Helsingin-asunto oli Lauttasaarassa.

Antti Halonen peri **Juhana Halosen** ja **Cecilia Halosen s. Lötjösen** vanhimpana lapsena kotitilan. Näyttävä talo seisoi Kuorejärven Rengaslahden rannalla. Antti-eno oli kohentanut ja kunnostanut taloa niin, että siinä oli kaksi sisäänkäyntiä, tupa, kamarit ja perällä sali. Yläkerrassa oli makuuhuoneita. Kun talon isännällä oli paljon luottamus- ja työtehtäviä, tilalla toimi pehtorina **Otto Kiukkonen**.

Koulusivistystä Antti Halonen ei ollut saanut. Miklin kansakoulu perustettiin vasta 1901, jolloin Antti oli jo 16-vuotias, ja oman rakennuksen se sai keskeiselle paikalle 1905. Kansakoulun hän suoritti yksityisoppilanaan ystävänsä opettaja **Kaarlo E. Karivaaran** opastuksella.

Kun Sortavalan seminaarin lehtori **Berndt Mikael Nyberg** tuli tuntemaan Antti Halosen, pyysi tämä häntä Sortavalan Evankelisen Seuran matkapuhujaksi. Saarnalupatutkinnon Halonen suoritti Savonlinnan hiippakunnan tuomiokapitulissa piispa **Otto Immanuel Collianderille**, ja hänestä tuli 1919 Suomen Nuorten Kristillisen Liiton Etelä-Karjalan piirin piirisihteeri. Puhujamatkoilla hän tuli tunnetuksi paitsi Laatokan Karjalassa myös Kannaksella.

Kun Antti Halonen oli laajalti tunnettu ja tiedettiin hyväksi ja mukaansatempaavaksi puhujaksi ja asioihin paneutuvaksi ihmiseksi, häntä pyydettiin maalaisliiton kansanedustajaehdokkaaksi, ja Viipurin itäisestä vaalipiiristä hän tuli vuonna 1930 valituksi siihen asti suurimmalla äänimäärällä noin 17 000 äänellä.

Laatokan-Karjalan puhemies

Halonen oli oikeutettu puhumaan Laatokan Karjalan asioista, jotka hän niin hyvin tunsikin. Kun hallitus teki esityksen kasarmien rakentamisesta Viipurin prikaatille Jaakkiman pitäjään, Rauhalaan, lokakuussa 1931, Halonen luonnollisesti tiesi perustella Jaakkiman sopivuutta: Jaakkimassa oli Pohjois-Laatokan paras satama, ja lauhan ilmaston vuoksi satama oli auki usein tammikuun puoliväliin saakka.

Edustaja **Arvi Oksala** käytti puheenvuoron Sortavalan Helylän puolesta. Varuskunnan olisi hänen mielestään parempi olla lähempänä rajaa, ja kasarmien rakentaminen toisi työtä rakajuntiin, joissa työttömyys ja sen tuoma kurjuus, oli vielä suurempi kuin lännempänä. Puolustusministeri, joka esityksen teki, oli **Jalo Lahdensuo**, Lapualta.

Rauhalaan kasarmeilta puuttuivat upseerien ja aliupseerien asunnot – valtion rakennushanke oli jäänyt kesken. Halonen teki 1937 raha-asia-aloitteen näiden asuntojen rakentamiseksi. Ylimmät upseerit joutuivat

hoitamaan virkaansa Sortavalasta saakka. Vielä toiseen kertaan hän täysistunnossa palasi tähän asiaan.

Laatokan Karjalan ja koko Karjalan asioissa Antti Halonen oli valpas ja aloitteellinen. Hän käytti 1931 pitkän puheenvuoron, kun käsiteltiin rautateiden rakentamista puoltaen Vuoksenniskan-Elisenvaaran-radan rakentamista Kaakkois-Suomen kehityksen kannalta. Siellä kuljetettiin paljon puutavaraa. Esim. Enson alueen suurta työttömyyttä se helpottaisi, olihan pula-aika.

Vuonna 1934 Halonen puhui Saimaan kanavan korjaus- ja rakennustöiden jatkamisen puolesta. Väylä oli tärkeä ja valtiolle kannattava. Samana vuonna käsiteltiin Vuoksen veden laskemista. Vuoksen tulvat haittasivat kannakselaisia viljelijöitä. Veden laskeminen poistaisi tulvat ja toisi lisää hyvää viljelymaata. Se turvaisi vakaata asutusta Kannaksella, mikä oli valtakunnan turvallisuudelle tärkeää. Tätä Vuoksen veden laskua ajoi samoin perustein myös muolaalainen kansanedustaja Eemil Luukka, sittemmin ministeri. ...

HAUTALÖYDÖT Lumivaarassa

Juhlapuhujana Lumivaara-juhlassa 21.5.2011 oli Laatokan Karjalassa arkeologisia kaivauksia tehnyt, Turun yliopistossa jatko-opintojaan suorittava arkeologi **Ville Laakso**. Laakso on tehnyt kaivauksia suomalais-venäläisen tutkimusryhmän kanssa pääasiallisesti Hiitolan ja Kurkijoen alueella, mutta myös Sortavalan seudulla.

Ville Laakson omat juuret ovat Kurkijoella ja se on varmasti yksi syy, mikä häntä vetää Karjalaan. Ehkä oma lisänsä on myös mahdollisuudessa löytää jotain todella uutta. Huolen aiheena on kuitenkin alueen kasvava kiinnostus lomailukohteena ja sen seurauksena rakentaminen mahdollisten kalmistojen ja arkeologisesti kiinnostavien paikkojen päälle.

LUKIJOIDEN APU OLISI ARVOKASTA mahdollisten hautapaikkojen löytämiseksi. Alla on Ville Laakson kysymyslistaa asiaa koskien. Tietoja voi antaa lehden toimitukseen tai suoraan arkeologi Ville Laaksoille, os. Arkeologian oppiaine, Henrikinkatu 2, 20014 Turun yliopisto. Puh. 050 5556312.

LUETTELO JA TIEDUSTELU

Lumivaaran alueen muinaisjäänöksistä

Oheisessa kylittään järjestetyssä luettelossa on mainittu sellaisia Lumivaaran alueen arkeologisia kohteita, joiden paikallistamisessa on ongelmia – tai joista toivon mahdollista perimä-ym. tietoa. Myös muista mahdollisista muinaisjäänöksikohteista tai esinelöydöistä otan ilolla tietoa vastaan. Myöhemmin on tarkoitus julkaista vastaava tiedustelu Jaakkiman alueen kohteista.

Ville Laakso

HARVIO

1) "Harvion kylän Osippalan ryhmässä" sijainneen kalmiston sijainti on tiedossa, mutta liittyykö paikkaan jotain perimätietoa? Onko samassa kylässä ollut Kalmisto-niminen pelto sijainnut lähistöllä?
2) Ristimäki Harvionlammen länsirannalla: paikalta kerrotaan löytyneen luita. Onko muita tietoja?
3) Liittyykö vanhassa suomalaisessa kartassa Laatokan rannalla oleviin paikannimiin Kalmalahti ja Kalmanluoto jotain perimätietoa?

HUHTERVU

Kurkijoen kihlakunnan historian mukaan "Huhtervussa oli luostari luostarinmäellä". Onko luostari tai paikan sijainnista jotain tietoja?

IHALA

Kalmäki. Sijainti tiedetään, mutta liittyykö paikkaan jotain perimätietoa?

KALKSALO

Erään 1800-luvun lopulta olevan tiedon mukaan "Kalksalossa Niul-lasen riutan luona on ollut venäinuskoinen kirkko ja hautausmaa. Sitä kutsutaan kalmistoksi". Toisen tiedon mukaan kyseessä olisi Niutasenriutta. Missä kalmisto ja kirkonpaikka sijaitsevat?

KESVALAHTI

1) Kurkijoen kihlakunnan historian mukaan "Kesvalahden säässynässä oli tiakkana Lassi". Onko säässynän eli tsasonan sijainnista tietoa?
2) 1800-luvun lopulta olevan tiedon mukaan "Kesvalahden kylässä Niemelässä sanotaan myöskin olleen kirkkomaa. Se on luotomaakumpu, jossa kasvaa nytkin näreitä. Likellä samaa paikkaa oli 80 vuotta takaisin löydetty 'lappimiekka' pellostä rahakasnaa etsiessä". Onko paikan sijainnista tietoja?
3) Juho Hannosen maalla (vuonna 1918) on sijainnut miltei puuton Linnamäki. Missä paikka on?

KUHKAA

1) 1800-luvun lopun tietojen

mukaan "Kuhkaan kylässä Pamolassa saareissa sanotaan olleen kirkko ja hautausmaa, josta kyntäessä vieläkin löydetään luita".

2) Samoin "Kuhkaan kylässä Siproasaaren Kuusikkoniemessä kuuluu olleen hautausmaa".

3) Edelleen: "Kuhkaan saareissa Sihvolan ryhmässä rannan vierteessä on kalmisto, johon ennen aikoina vennäinuskoinen haudattiin".

4) Ja vielä: "Lähellä samalla rannalla Lahen ryhmässä on läävää tehdessä löydetty ihmisen päakalloja". Onko näistä paikoista tietoja?

Entä missä sijaitsevat Kuhkaansaa-ren Papinniemi?

KUMOLA

Vanhon tietojen mukaan "Kumolassa on ollut kaksi sässynää ja kaksi kalmistoa, toinen joen suun vasemmalla puolella, toinen sen oikealla. Vasenpuolista kalmistoa, joka on korkealla mäellä ja tiheässä kuusikossa, käytetään vieläkin hautausmaana, vaan sässynä on jo hajomaisillaan".

Räimällä olleen hautapaikan sijainti on tiedossa, mutta alueen muiden kalmistojen osalta on epäselvyyttä. Ilmeisesti yhteen edellä mainittuun kalmistoon liittyvät tiedot lähellä Neitvuorta sijainneista paikoista nimeltä Sässynäkallio ja Kalmistonmäki. Missä ne sijaitsevat?

TERVAJÄRVI

Kurkijoen kihlakunnan historian mukaan "Tervajärvellä oli sässynä, jonka läheisyydessä olleessa tiakan talossa asui tiakka Stoni Oleksipoika". Onko perimätietoa sässynän eli tsasonan sijaintipaikasta?

Kalmistonrinne. "Mäki maantiessä Majurin talon kohdalla. Nimen alkuperästä ei ollut tietoa ennen kuin v. 1935, jolloin tietä oikaistiin ja maaleikkauksen yhteydessä löydettiin rinteestä ihmisen luita". Missä tämä sijaitsee?